

0401

A MAGYAR HÍRLAP HÉTVEGI MELLÉKLETE
2017. ÁPRILIS 1.
SZERKESZTETTE: PETÁN PÉTER
MŰVÉSZETI VEZETŐ: SALÁT ZALÁN PÉTER

a z Ő s l a k o s

Robert Burns: John Anderson, szivem, John

*John Anderson, szivem, John
kezdetben, valaha
hajad koromsötét volt
s a homlokod sima.
Ráncos ma homlokod, John,
hajad leng deresen,
de áldás ősz fejedre,
John Anderson, szivem.*

*John Anderson, szivem, John,
együtt vágtunk a hegynek,
volt víg napunk elég, John,
szép emlék két öregnek.
Lefelé ballagunk már
kéz-kézben csöndesen,
s lent együtt pihenünk majd,
John Anderson, szivem.*

(Szabó Lőrinc fordítása)

Fényes Ösvény, az indián, akinél ragyogóbb csillaga alig volt a világ sportjának

„Kösz, király!”

A negyven feletti férfiak szinte mindegyikének megvolt a maga indián hőse gyerekkorában. A többségnek Winnetou -, akit a francia Pierre Brice remekül formált meg a a filmvásznon -, vagy Tokei-Ihto, akit meg a szerb Gojko Mitic, a szocialista tábor legnépszerűbb pszeudoindiánja alakított a Karl May-regényekből készült keletnémet filmek egyikében, a Nagymedve fiaiban. Nekem, akinek addigra már régen a sport volt a kedvenc olvasmánytémája, inkább egy igazi hús-vér indián: Jim Thorpe.

Jim Thorpe mindkét szülője félig fehér bőrrű volt, de ő az indiánok között született 1887. május 22-én, egy úgynevezett indián területen, amelyet mi többnyire rezervátumnak nevezünk. Vagy nem akkor. Soha nem derült ki. Életrajzírói tudnak egy keresztlevélről, amelyet a fenti dátumra állítottak ki Oklahoma környékén, egy katolikus templomban, Jacobus és Franciscus keresztnevekre. Ő egy 1949-es interjújában 1888. május 28-át mond-

ta születése dátumának, de semmiféle dokumentummal nem tudta alátámasztani. Édesapja ágán egy ír férfi és egy szók-róka törzsbeli asszony, édesanyjián egy francia férfi és egy potavatami indián asszony voltak a nagyszülei. Ő a szók-rókák között nőtt fel, a nyelvükön Wa-Tho-Huknak, Fényes Ösvénynek neveztek el. Mindkét szülője római katolikus vallású volt, ebben a hitben nevelték.

Oklahomában, a törzs iskolájában kezdett tanulni, az ikertestvérével, Charlie-val együtt, aki aztán belehalt egy tüdőgyulladásba, amikor kilencévesek voltak. Charlie volt a jobb tanuló, Jim pedig a sikeresebb a sportban. Jimet nagyon megviselte a testvére tragédiája és éppen annyira az újabb szülésbe belehaló édesanyjának az elvesztése. Édesapja nem bírt vele, először egy kansasi iskolába küldte, de Jim azt sem akarta folytatni, inkább elment egy farmra, lovak mellé dolgozni. Ám az sem tetszett neki igazán, tizenhat éves korában visszatért az apjához, s beiratkozott egy pennsylvaniai, indiánoknak fenntartott ipa-

ri iskolába. Élete egyik legjobb és legszerencsésebb húzása volt, a sok szerencsétlenség mellett. Szeretett oda járni, s élvezte, hogy a sportban a legjobbak között van. Jim hatévesen már vadászott, sőt lőtt, s nem mellékesen már nagyon fiatalon meg tudott ülni szilaj és zabolázatlan lovakat. Aztán amikor egy bal esetben váratlanul meghalt az apja is, ismét kimaradt az iskolából.

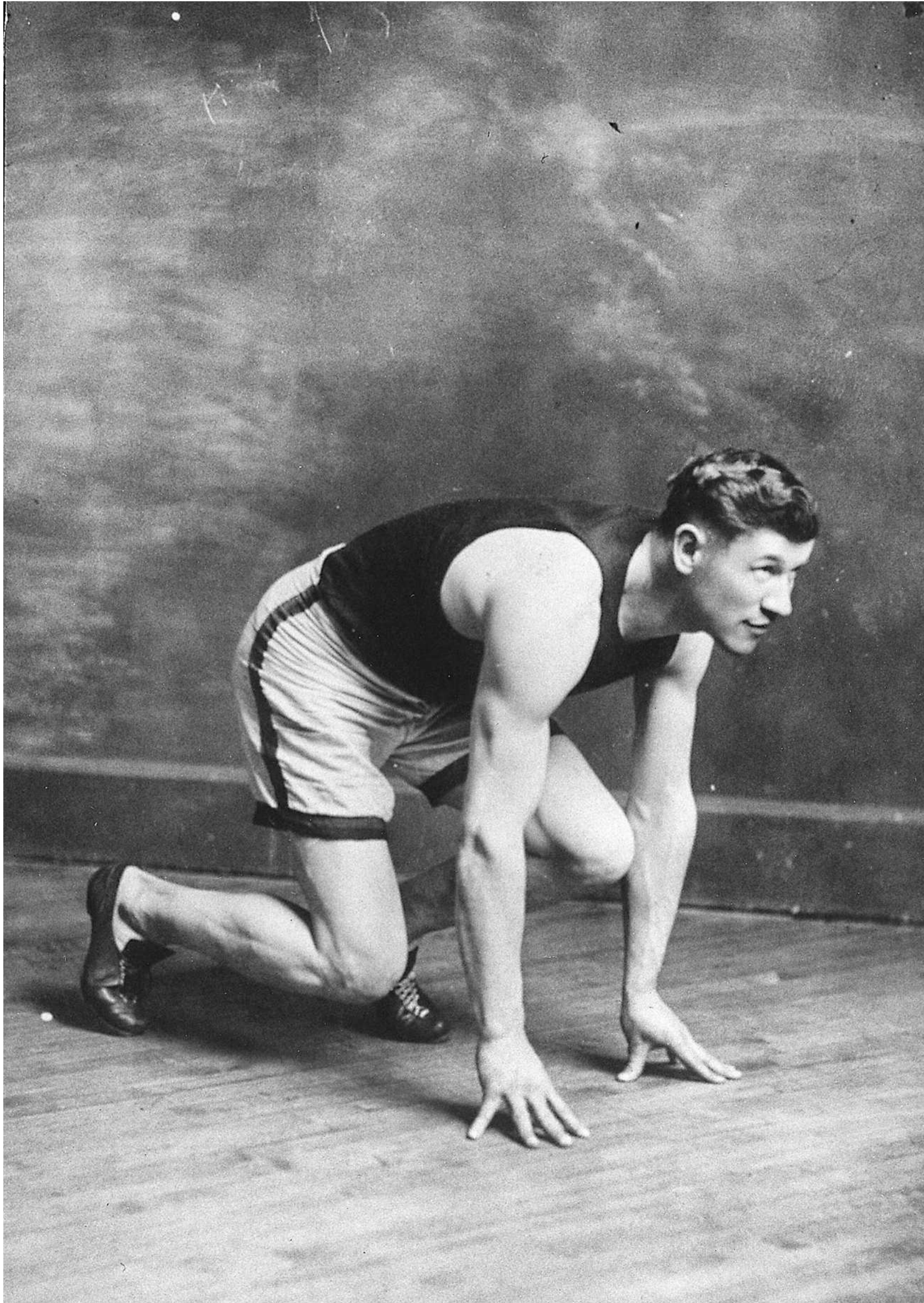
Húszévesen megint visszament. Akkoriból való az a híres történet, mely szerint látott az atlétikai pályán néhány előkelő fiút magasugrással próbálkozni. Megkérdezte, megkísérelhetné-e ő is átvinni a léceket. Akkoriban 174 centi magas volt, a léceket 177-re tették. Úgy, ahogy volt, munkás kezeslábasban, átugrotta. Másnap hívatta őt „Pop” Warner, az iskola testnevelőtanára, az amerikai tojáslabdás futball hőskorának egyik legkiválóbb edzője. (A Carlisle Indian Industrial School egyike volt azoknak az iskoláknak, amelyekben az amerikai állam kiemelten támogatta a tanulók sportolását, a beilleszkedésük egyik lehe-

tőségét látva ebben. Az egyik forrás megemlíti, hogy Warren olyan fizetést kapott ezért a munkáért, ami ma napság körülbelül tízmillió forintnak felelne meg.)

Jim Thorpe kicsit félve kérdezte: „Valami rosszat tettem?”. „Fiam, csupán csak megdöntötted magasugrásban az iskolai rekordot” – felelte Warner. Az edző attól kezdve nem tévesztette szem elől a tanítványt. Jim pedig, aki utálta az iskola rendszabályait, a fegyelmet, s legszívesebben napokon keresztül csak a lovakkal beszélgetett volna, hirtelenjében ott-hon érezte magát a sportpályán. A feljegyzések szerint akadt olyan iskolai verseny a Lafayette ellen, amelyet egyedül nyert meg, miután első lett az alacsony gáton, a magas gáton, a magasugrásban, a távolugrásban, a súlylökésben és a diszkoszvetésben is. Az atlétika mellett szívesen foglalkozott a tojáslabdás futballal, a baseballal, a lacrosse-szal, a hokival, a kézilabdával, a teniszsel, sőt a parkett-táncsal is. Tehetségének híre ment.

folytatása a III. oldalon

„Kösz, király!”

„Uram, ön a világ legkiválóbb atlétája!” – köszöntötte Thorpe–ot V. Gusztáv svéd király az 1912–es stockholmi olimpia záróünnepségén

FORRÁS: U.S. NATIONAL ARCHIVES AND RECORDS ADMINISTRATION

folytatás az I. oldalról

Részt vehetett 1912-ben a New York-i Celtic Parkban a keleti partvidék olimpiai válogatóján. A többpróbában „kis hátránnyal” indult: soha korábban nem hajított gerelyt és nem próbálkozott rúdugrással. Fogalma sem volt arról, hogy a gerelyhajításban nekifuthat a dobásának, ezért álló helyből hajított, s így is második lett. Vita sem lehetett arról, hogy utazhat a világ másik felébe, a stockholmi olimpiára. Ő is ott volt a Finland nevű óceánjáró fedélzetén (mások mellett a hawaii származású úszó, Duke Kahanamoku, a szörfözés „atyja” és egy tehetséges öttusázó, bizonyos George Patton, a majdani legendás tábornok társaságában).

Thorpe győzni ment Svédországba. Némi romantika a realizmusban: feleségül akarta venni gyerekkori szerelmét, bizonyos Iva Milert. A hölgy szülei nem hitték el, hogy Thorpe (aki egyébként szívesen mondogatta később, hogy „lehet, hogy kicsit utáltam a munkát, de azt még jobban utáltam volna, ha legyőznék”) képes lesz annyi pénzt keresni, amennyiből eltarthatja a családját. Az ifjak egyébként 1913-ban egybe is keltek.

Thorpe szilárdan hitt a sikerében, noha fogalma sem volt a riválisokról. Négy számban indult, ötpróbában, tízpróbában, magasugrásban és távolugrásban. Hamar valóra vált az álma, mert az ötpróbát könnyedén megnyerte. Az öt számból négyben első lett, csak a gerelyhajításban kellett beérnie a harmadik hellyel. Így is olimpiai bajnok lett.

A következő napokban eltűnt a cipője. Ez nem akadályozta meg abban, hogy óriási, közel hétszáz pontos előnnyel megnyerje a deklont, de két egyéni számban, magasugrásban és távolugrásban nem tudott dobogóra állni. Így is a játékok sztárja lett. Olyan eredményei voltak tízpróbában, amellyel 1972-ig bármelyik olimpián esélyesként indulhatott

volna. Sokoldalúságával különösen nem lehetett senki sem versenyre: az öt- és tízpróba tizenöt számából kilencben első lett! Alkalmassint tisztában volt a nagyságával. Amikor a zárőnnepségen V. Gusztáv svéd király megdicsérte („Uram, ön a világ legkiválóbb atlétája!”), szerényen és a protollra fittyet hányva csak annyit mondott: „Kösz, király!”

Nem tűnt szerénytelennek, pedig bőven lett volna mire annak lennie. Olimpia- és sporttörténeszek, az atlétika tudorai állítják, 1500 méteres eredményét még az 1960-as római olimpia tízpróbázói sem múlták felül. Gátfutásban még az 1948-as győztes Bob Mathias is a hátát nézte volna.

Jim Thorpe egyszerűen mindenben jó volt. Jól baseballozott, profi kosárlabdázó volt, s kora egyik legjobb futójátékosának számított a tojáslabdás futballban. Dwight D. Eisenhower, az Amerikai Egyesült Államok 34. elnöke idézte fel második ciklusának végén, 1961-ben egy 1912-es egymás elleni mérkőzésük emlékét: „Van itt néhány nagyon tehetséges ember. Jim Thorpe-ot juttatják az eszembe. Soha életében nem gyakorolt, mégis a legjobb volt azok között, akiket én valaha futballozni láttam.”

Hazatérve ünnepelték, New Yorkban konfettis felvonulást tartottak a tiszteletére. Ám a következő évben, 1913-ban nagyot fordult vele a világ. Januárban a Worcester Telegram kiderítette, hogy Thorpe 1909-ben és 1910-ben pénzt fogadott el baseballozóként, s ezzel megsértette az amatőrszabályt. Több lap is átvette a sztorit, „ügy” lett belőle. Az atléta elismerte, hogy hibázott, de azzal védekezett, hogy egyszerű indián fiúként fogalma sem volt arról, hogy rosszat tesz. Annyira nem, hogy másokkal ellentétben ő a saját nevében játszott. James Edward Sullivan, az amerikai atlétikai szövetség vaskalapos vezetője hallani sem

akart megbocsátásról. Kezdeményezésére a Nemzetközi Olimpiai Bizottság megfosztotta aranyérmétől és címeitől a nagy bajnokot. Az elmúlt évtizedekben gyakran felvetődött, bizonyítást azonban soha nem nyert, hogy a faji megkülönböztetés is oka volt a drasztikus ellencsapásnak. (Az Egyesült Államokban az indiánok 1924-ig nem kaptak automatikusan állampolgárságot.)

Thorpe-ot a sok rossz mellett egy jó is érte: felfigyeltek rá profi csapatok. Így aztán 1913-ban a kor legjobb csapatának, a New York Giantsnek a baseballozója lett, amely kihasználta játékos hírnevét. Jim a világ körüli úton találkozott X. Pius pápával, kíváncsi volt rá V. György angol király és II. Abbasz ottomán alkirály, még arra is hajlandó volt, hogy a Colosseumban birkózzon egy csapattársával. Közben profi amerikaifutball-játékosként is tündökölt, ebben is a legjobbak közé tartozott, a Canton Bulldogsszal három bajnoki címet nyert még az NFL megalapítása előtt. Elismertségére, népszerűségére jellemző, hogy 1920-ban ő lett az APFA, az American Professional Football Association első elnöke! Nem volt jó választás, egy év múlva le is mondott – ő akkor még javában játszott, nem akart irodában üldölgélni. Negyvenegy éves koráig, 1928-ig futballozott, miközben már edzősködött is, egyebek mellett az ohioi Oorang Indianst is irányította. A csapatában kizárólag indiánok játszottak, a feljegyzések szerint a cserokik, a csipévák, a mohikánok, az irokézek, a pomók, a szók-rókák, a sziúk, a vinébegók és a huronok képviselői.

Hamarosan eljött aztán a búcsú ideje. Jim Thorpe nem tudott meggazdagodni vagy öreggen a hírnevéből megélni. Ami volt neki, azt a gazdasági válság elvitte. Egyre többet ivott, nem alakult jól a családi élete sem. Megpróbálkozott a filmezéssel (kevésbé fennhézóan:

statisztálással), 1937-ben a Nemzeti Sport is írt arról, hogy „Thorpe most 48 éves, három gyermek apja és filmstatiszta. Hollywoodban. Vadnyugati filmekben indiánust játszik. A sportról – amely oly hálátlan volt vele szemben (a Los Angeles-i olimpiára szabadjegyet sem akartak adni neki) – tudni sem akar.”

S ez már nem sokat változott haláláig. Elszegényedve, harmadik felesége mellett halt meg 1953. március 28-án, Kaliforniában. Pedig nem sokkal korábban Michael Curtiz, azaz Kertész Mihály, a világhírű Casablanca nem kevésbé jó nevű rendezője megpróbált rajta segíteni. A Warner Bros.-nál filmet forgatott Jim Thorpe – All-American címmel, Burt Lancaster főszereplésével. Thorpe tizenötezer dollárt kapott a filmért, amelyben felhasználták önéletrajzi írását is. Kertész Mihály talán az Associated Press, az amerikai hírgyűnökség szavazásából merített ötletet: 1950-ben négyszáz újságíró az évszázad első felének legragyogóbb amerikai sportemberévé választotta Jim Thorpe-ot. Legendája még 1999-ban is elevenen élt, a baseballozó Babe Ruth és a kosárlabdázó Michael Jordan mögött az AP a 20. század harmadik legjobb észak-amerikai sportolójának választotta. Az ESPN-nél „csak” hetedik lett Jordan, Ruth, Muhammad Ali, Jim Brown, Wayne Gretzky és Jesse Owens mögött, de azért ezen a listán hetediknek sem rossz lenni.

Halálának harmincadik évében a NOB „megbocsátott” neki, s küldött két éremmásolatot a családjának, mintegy felülbíráva a hetven évvel korábbi döntést. A mellékelt szöveg igazolja, „James Thorpe neve felkerül a stockholmi olimpia bajnokainak listájára”. Ugyanakkor azt is hozzátette, az olimpiai eredménylistát nem változtatja meg. Így aztán Thorpe kicsit olimpiai bajnok is, kicsit meg nem.

RR

Mikszáth Kálmán: Magyarország lovagvárai (33.) Likava vára

Az 1889-ben írt gyűjtemény 1926-os Révai-kiadása alapján

Vér vízzé nem válik. I. Károly királyunkon is teljes életében meglátszott, hogy olasz: ahol csak tehet, mindenütt kitüntette az olaszokat. Hanem özönlöttek is be seregesen, mint légy az édes tejre.

Így jött be valami Douch nevű kalandor gróf, akit legott nagy birtokokkal ajándékozott meg a király Liptómegyében. A magyar urak ügyse törték oda magukat valami nagyon.

Ez a Douch építette a likavai várat. Jó ízlése volt az olasz úrnak, s pompásan választotta ki a regényes magas sziklatömböt, amelyre a likavai vár épült s amelynek háta mögött még magasabban meredezik a Chots hegy komor orma.

Douch nem nagy hasznát vehette várának, mert nemsokára meghalt örökös nélkül; de annál nagyobb hasznát vette Liptómegye, mert ez volt valamennyi várai közt a legerősebb.

Ott volt ugyan Hradek is de annak a falait nagyon is gyengéltették, míg ellenben a rózsahegy várkastély csak arra való, hogy délceg várkisasszonyok sétáljanak a kertjében s esténként kihajolva az ablakon, hallgassák a lantos mélabús kobzát...

Likava azonban jó menedék volt a törökök, tatárok beütései ellen. A negyedórányira lévő Rózsahegy városkából ide futottak a népek nagy veszedelem idején.

Douch halála után a korona tulajdonába jutott a vár és a hozzá tartozó nagy uradalom. Később Albert király özvegye behíttá a cseheket kiskorú fiának, Lászlónak védelmére s ezeknek mindjárt átengedett asszonyi ésszel néhány felsőmagyarországi várat, köztük az erős Likavát.

A híres Giskra, a csehek vezére, ült be most Likavára s onnan tön rablóportyázásokat messze vidékekre. A likavai vár pincéiben halommal álltak a lopott kincsek.

Hanem Giskra uramra is rájött a dér. Mátyás király kiverte Likaváról és mindenünnen egész pereputtyostul s a maga címerét (a gyűrűt tartó hollót) faragtatta ki a nyugati kapu homlokzatára.

A király gyakran fordult meg Likaván. A környező erdőkben és fenyvesekben sok volt a vad s a híres király szerette fölvenni béke idején a vadászruhát.

Mátyás halála után természetes fiáé, a maradék nélkül kimult Corvin Jánosé lett a vár és uradalom, de azután megint kézről-kézzé vándorolt.

I. Ferdinánd mint ellenkirály Pekry Lajosnak ajándékozta, aki most már a maga és felesége, az orosz hercegnő, címerét rakatta fel a belső várkapura 1534-ben. Aztán Krusith Jánosé lett, aki korán elhalt, és csinos özvegyet hagyott maga után.

Az özvegy, Pálffy Katalin hozományul vitte a várat új férjének, Illésházy Istvánnak.

Azonban örökös ebből a házasságból sem született, minélfogva Illésházy István egyik rokonát, Illésházy Gáspárt fiának fogadta, s így lett Likava Gáspáré, aki megint a maga címerét vésette a kapuk fölé.

Gáspárnak két fia maradt: György és Gábor. Gábor ült be Likavára gazdának, de nemsokára adósságokba keveredett s elzalogosította a birtokát Thököly István uramnak, aki akkorigiban a leggazdagabb főúr volt a Felvidéken.

Most aztán fényes világ virradt Likavára. Thököly nem kímélt semmi költséget s igazi fejedelmi pompával ékesítette fel a várat. Kereteket csinált ott nagy költséggel. A külvárhoz gazdag forrást csatolt, odáig nyúló, három ölnyi széles és boltozatos bástyák szegélyével, mert bosszantotta, hogy vízhiányban szenvednek ott fenn a várban.

A bástyaépítésről csuda regék szállongnak a környéken.

Thököly – úgy mondják – összeszedette az egész vármegyéből a tojásokat, s homok helyett tojás fehérét használt az építésnél s a cementet nem vízzel, hanem borral kevertette.

Hanem hát én ennél okosabb embernek tartom Thököly István uramat. A tojást még nem mondom, de hogy a bort őseink is megbecsülték – arra van a történelemben elég kútforrás.

Annyi azonban bizonyosnak látszik, mert több író említi, hogy ez a forrást felvezető bástya hatvanezer rénusi forintba került, ami akkor roppant összeg volt s ebből aztán könnyű kimagyarázni azt a közmondást, hogy Likaván vétek a borba vizet önteni.

Még egy ura volt a várnak aztán, a híres Thököly Imre, de ettől elvette a királyi fiskus és azóta is mindig a kincstáré volt a likavai uradalom.

Hát a vár? Azt lerontatta II. Rákóczi Ferenc, aki nem szerette a várakat győzelmi útjában, nemcsak maga előtt, hanem még meghódolva sem – maga mögött.

„Minden ilyen helyen inkább szeretnék egy kenderáztatót” – szokta mondani a fejedelem, többre becsülvén a síkon az ütközetet, mint a „szaporátlan munkát”, az ostromokat.

FORRÁS: FORTEPAN

Képirás (46.)

A karácsonyfa alá való gyerekcipőket például hetven-nyolcvan fillérrel, míg a zsebórákat vagy az úti kellékeket akár másfél-négy forinttal adta olcsóbban, mint versenytársai

Drótszamáron jött a szerencse

A Kertész család az 1830-es évek végén költözött a messze földön ismert óragyártó városból, Nürimbergből, azaz a mai Nürnbergből Győrbe. Azt, hogy a későbbi nagy hírű vállalatot alapító dédapát vajon mi vonzotta a gazdaságilag kevésbé fejlett országba, hiteles források híján nehéz lenne utólag kitalálni – ám akármilyen is volt az indok, a férfi jól számított, hisz kitartó, alapos és megbízható munkájával elérte, hogy a község néhány év alatt megkedvelte őt és Gärtner típusú falóráit. Közvetlenül mindenképp érdemes megjegyezni, az utóbbiak megmaradt példányai már a tizenkilencedik század végén, a huszadik elején is egy kisebb vagyont, több száz, olykor ezer koronát értek.

A bolt tehát fényesen bevált, ám az időközben nevét Kertészre magyarosító cégalapító úgy vélte, szaladhatna a szék jobban is. Épp ezért a szabadságharc előestéjén úgy döntött, átteszi székhelyét a felvidéki Kassára. A forradalom bukását követő nehéz évek őt is megviselték ugyan, de szorgalma legyőzte a fenyegető veszélyeket, s így vevőkre folyamatosan gyarapodott, s itt is éppúgy megkedvelték, mint Győrben a Duna mentén. A későbbiekben fővárosi üzletét beindító ifjabb Kertész Tódor Kassán született, első tapasztalatait pedig édesapja üzletében szerezte. Az éles eszű ifjú szülei vállalkozó szellemét örökölve hamar felismerte, sok pénzt és hírnevet csak az éppen virágzásnak induló Pesten szerezhet. Éppen ezért 1861-ben kikérte örökségét – mint utóbb maga írta – kettőszáz forintot, és saját, korábban összekuporgatott százását hozzácsapva a Duna felé vette az irányt. Hosszas keresgélés után évi százharminc forintért kibérelte a mai Vörösmarty téren állt Kereskedelmi Bank egyik üzlethelyiségét, s december hatodikán, Miklós napján megnyitotta üzletét.

Kertész Tódornak hihetetlen sikere volt; a minden újdonságra éhes pesti közönség valóságosan szétrakodta a sok já-

tékot, díszműarut és egyéb ajándékot. Sokat lendített a bolt forgalmán, hogy a vállalkozó mindent olcsóbban adott, mint versenytársai. A karácsonyfa alá való gyerekcipőket például hetven-nyolcvan fillérrel, míg a zsebórákat vagy az úti kellékeket akár négy forinttal. De volt a polcokon többek között háromlábú vadászszék, vasedény, sétabot, esernyő, evőeszköz, kancsó, ezüstpohár és bádognakna is.

S ha valamit mégsem lelt meg azonnal a vevő, akkor azt napokon belül beszerezték neki.

Kertész Tódornak nem szállt fejébe a siker. Hamar rájött, hogy óriási lehetőségek rejlenek az első lépéseiket megtevő hazai vállalkozások fejlesztésében. Hirdetéseket helyezett el az országos lapokban, melyben felszólította a kisiparosokat, mutassák be neki magyaros jellegű cikkeiket. A kínálat feltekintése után a számára értékes áruk közül nagy mennyiséget rendelt, s ha kellett, akár előre is hajlandó volt fizetni. Az újszerű ügyletnek hamar híre ment, s csak úgy tódultak hozzá az friss jelentkezők.

Kevesen tudják, de Kertész Tódor elévülhetetlen érdemeket szerzett a hazai sportélet fejlesztésében is. Ő kezdett el először a Magyar Királyságon belül nagy mennyiségben tenisz-, tolaslabda- és golfcikkkel foglalkozni. Kertész áruháza más téren is debütált, ott ugyanis a termékekre kiírták annak szabott, alku nélkül fizetendő árát is.

Kertész Tódor 1891-ben nehéz helyzetbe került. A helyiséget bérbe adó bank, arra hivatkozva, hogy neki is szüksége van a területre, felmondta az 1861-ben kötött szerződést. A vállalkozó végül a közeli s ma is meglévő Fehér Hajó utcában, a Teleki-féle palotában talált alkalmas boltot. Igaz, nagyon sokat, mintegy tizennégyezer forintot kérték érte évente, de a befektetés megérte. Az óriási kirakatok tömve voltak áruval, s a pazar villanyvilágításnak köszönhetően a közönség akár éj-

jel is kinézhetette magának a kívánatos árucikkeket. Kertész Tódor amúgy rendkívül makacs polgár hírében állt. Ha valamiről úgy vélte, hogy az számára és az országnak hasznot hajt, az első kudarcok ellenére is kitartott mellette. Így volt a kerékpárral is, melyet az 1860-as évek végén még ellenkezéssel fogadott a közönség. Pedig Kertész – népszerűsítendő a biciklizés örömeit és varázsát – még tanodát is nyitott a régi Német Színház udvarán. A vállalkozó sokat, egyes visszaemlékezések szerint csaknem tízezer forintot bukott ezen, ám az idő végül őt igazolta. Az üzlet 1890-körül úgy beindult, hogy nem győzött elég drótszamarat importálni külföldről.

Az első világháború viharai erősen megtépázták a céget. Az idő előre haladtával egyre ritkábban csörrent meg a bejárati ajtó fölé lógatott harangocska, s már-már úgy tűnt, végleg leáldozik a vállalatnak. A szerencse azonban ismét a család mellé állt. Az 1921-ben elhunyt alapító két fia, akik 1892-ben léptek be a cégbe, bűvészműtatványának beillő ötleteikkel megmentették a társaságot. Komoly árleszállításokat eszközöltek, majd a befolyt pénzből olcsó amerikai és elfekvő német játékokat vásároltak, mondván, hogy a gyermekekre mindig költeni fog a polgárság. A húszas évek derekára úgy tűnt, megmenekültek. Ám mikor végre fellélegezhetek volna, beütött az újabb gazdasági válság.

Az pedig kegyetlen volt: 1930-ban az alapító fia, Kertész Tódor János kénytelen-kelletlen betársult régi versenytársa, Weszely István sportüzletébe, amely 1889 óta működött a Váci utca 9. szám alatt. Az ötlet nem bizonyult jónak, alig két esztendő alatt, fejenként több tízezer pengőt bukva mindketten tönkrementek. Weszely végleg eltűnt a porondról, míg Kertész az egyszer már bevált Kristóf téren próbált újra szerencsét. Még hat esztendeig húzta. Nevét és cégét végül 1939 első napjaiban törölték a Pesti Iparoségylet névsorából. (LMA)